

Ik bid u, laat u niet verleiden door de gloedvolle woorden van uw broeder, die slechts de schoone zijde der zaak aanziet. De eere-dames aan Frankrijk's hof verbergen onder haar blanketsel een ellendig, bezoedeld leven."

Ik dankte hem voor zijn welgemeenden raad en wij scheidden, wederkeurig met het verlangen om nog eens ter gelegener tijd over godsdienstige onderwerpen van gedachten te wisselen.

Van dien tijd af wandel ik liefst alleen om in mijne eenzaamheid na te denken over de dingen die mij zeer ter harte gaan.

10 December. Het weer is koud en regenachtig geworden, ik gevoel mij gelukkig nu eens geheel alleen te zijn in mijne kamer.

Gisteren heb ik mijn portret in olie-verf ontvangen van den schilder Nicolle, het is heden mijn verjaardag, wij hadden veel gasten aan tafel! Ik ben nu twintig jaar; welk eene schoone leeftijd! Toch zou ik ouder willen zijn, waarom weet ik niet. Er heerschte eene vroolijke stemming aan onzen feestdich. Overall bloemen en klimop-slingers. Valentin des Rillières zond mij een ruiker prachtige bloemen, om dringende oorzaken was hij zelf verhinderd te komen doch in zijn briefje beloofde hij tegen drie uur in ons midden te zijn. Mijn portret werd in den salon een eereplaats gegeven; ik weet niet hoe, maar de ruiker van den geneesheer onlijstte mijn beeltenis. Sierlijk hingen de rozen neer over de vergulde lijst, ik werd verlegen toen ik mij zoo schoon en gevierd zag. Ik ben er van overtuigd dat de schilder mijn trekken en de kleur mijner wangen overdreven gepenseeld heeft.

Tegen drie uur vernam ik den galop van een paard en begreep ik aan het sneller kloppen van mijn hart dat het

Valentin des Rillières was. Bij zijne nadering wilde ik ongemerkt heengaan, toen hij mij reeds bij de hand hield en mij overstelpte met zijne gelukwenschen. Toen mijn vader hem naar mijn portret geleidde, zag ik hem tersluiks aan om den indruk waar te nemen die het op hem zou maken.

Toen hij zijne bloemen bemerkte, die mijn beeltenis sierden, glimlachte hij onmerkbaar, zijn blik verhelderde toen hij het schilderstuk aandachtig beschouwde. Geen woord kwam over zijne lippen. Zijn stilzwijgen behaagde mij meer dan de vleierendste woorden, want ik had door hem geleerd dat een Christen zich moet onthouden van vleierij en ijdelheid.

Nu ik alleen in mijn kamer ben gevoel ik steeds nog zijn blik op mij gevestigd. Groote blijdschap vervult mijn hart, ik gevoel dat ik in dien man dien ik hoogacht een trouwen vriend gevonden heb. Mijn broeder brandt van verlangen om mij gehuwd te zien met zijn vriend Mirabeau; heden nog sprak hij met mij daarover, God beware mij echter dat ik niet in de handen val van dien woesten en ruwen officier. Ik begrijp niet waarom mijn broeder zich zoo met hem bemoeit. Nu eens doet hij al zijn best om mij te verbinden aan het hof des Konings hetwelk, naar hij zegt, eene groote eer voor ons geslacht zou zijn, dan weer wil hij mij met één zijner vrienden gehuwd zien. De gedachte evenwel dat ik God toebehoor, Die alleen mijn lot beschikt en bestuurt, troost mij.

21 December. Wij bereiden ons voor om het Kerstfeest te vieren. Pater de Clercy heeft sinds van morgen nog niet het kasteel verlaten. Ik vind dat die pater zijn gezelschap bijzonder opdringt en tamelijk verwijfd is, hij houdt

zich bij voorkeur met de dames op. Welk een verschil met de waardige kalmte van Valentin des Rillières. Waartoe maak ik deze vergelijking? Ik vroeg het mij zelven af nu ik gevoel hoe een vluchtig rood mijne wangen kleurt. Toen ik eenige bloemen samenvlocht bood de pater aan mij te helpen en van tijd tot tijd voelde ik zijn adem over mijn gelaat strijken. Ik weet niet waarom doch ik haat dien priester dien mijne moeder bij iedere gelegenheid hemelhoog prijst. Zijn blik verveelt mij en zijne verzoeken zijn mij onaangenaam.

Voorts liet hij zich ook zoo ongunstig uit over alle geneesheeren en inzonderheid over Valentin des Rillières. Hij noemde hen met een verachtend schouderophalen, afvalligen; Valentin noemde hij een menschenhater, die zich bezig hield met de zwarte kunst. „Graaf des Rillières geneest meer zieken,” zeide hij, „dan voor een natuurlijk mensch mogelijk is! Daar schuilt iets anders achter! Onze Heilige Moederkerk moest het recht hebben om het geheim te ontdekken dat het leven van dezen edelman omhult. Men heeft mij verzekerd dat hij geheele nachten in zijn toren doorbrengt met het doorsnuffelen van oude papieren die betrekking hebben op tooverij. Zelfs hebben sommigen gezien hoe des nachts donkere schaduwen langs het kasteel sluipen, terwijl hij hen tegemoet gaat in een lang kleed met zijn hond Méro.”

Uw woorden komen mij zeer vreemd voor, pater, antwoordde ik met zekere stoutmoedigheid. Uit een onreine bron kan nimmer helder water stroomen. Alle zieken hebben grooten eerbied voor Valentin des Rillières. Ik weet zeer stellig dat hij veel van zijne patiënten houdt en zich geheel aan hen wijdt. Wellicht waakt hij vele nach-

ten om nieuwe kruiden te bereiden voor den volgenden dag.

Goed, goed, lief kind! Gij komt voor den vriend uwer familie op. Doch niets goeds kan teweeggebracht worden door een man die de godsdienstoefening verzuimt en de voorschriften der kerk veronachtzaamt. Daarenboven mijdt hij ons als de pest, hetgeen een onomstootelijk bewijs is, dat het licht geen gemeenschap kan hebben met de duistere macht waaraan hij zich verkocht heeft.

Maar pater, gij overdrijft de onachtzaamheid van Valentin des Rillières. Wie weet of hij niet in zijn binnenste doordrongen is van de goddelijke instellingen des Christendoms?

Daarover ben ik juist genoeg ingelicht door zijne voortreffelijke moeder die mij haar vrees omtrent haar zoon meedeelde. Valentin des Rillières moet van dicht bij bespied worden, wellicht zal ik de hoogere geestelijkheid daarvan in kennis stellen.

Toen ik deze beslissende woorden hoorde, vlocht ik spoedig mijn guirlande af en vluchtte in mijn kamer, waar ik den vrijen loop liet aan mijne tranen. Ik zag dat mijn moeder verbleekte en mij vluchtig nazag. Gelukkig dat ik veilig geborgen ben en nu bidden kan voor hem dien ik heb leeren achten.

25 December. Toen ik eergisteren eenigszins droevig mijne wandeling deed door de groote kastanjelaan niet ver van Chaumont, zag ik den grooten Méro met groote sprongen naar mij toekomen. Ik begreep dat zijn meester niet ver af kon zijn en ik werd eenigszins aangedaan toen ik bedacht hem weer te zien; ik wendde het hoofd en zag hoe hij zich haastte om mij te bereiken.

Na mij vriendelijk begroet te hebben, informeerde hij naar mijne gezondheid daar hij mij bleek vond. Ik zeide hem

dat ik goed gezond was; met zijn gewone helderziendheid antwoordde hij mij:

Gij hebt iets op het hart! Heeft uw familie u overgehaald om naar Parijs te gaan?

O, neen, iets geheel anders houdt mij bezig.

Als ik nog aarzelde, ging hij terstond voort:

Gelukkig. Want dat was het grootste gevaar dat u dreigde. In mijne oogen kunt gij nu gerust zijn want niets zou u meer tranen van verdriet doen schreien dan zulk een reis.

Helaas, gaf ik hem ten antwoord, ik ben niet verdrietig wegens mijzelf. Ik ben bevreesd voor de veiligheid van een vriend die mij zeer dierbaar is, ik beef bij de gedachte dat ik onmachtig ben hem te helpen.

Zijn heldere blik drong door in mijn ziel, hij begreep dat het hem raakte.

Wees niet bevreesd om mij, geliefd kind, zeide hij, mijne hand vattende. God alleen is mijn Borg. Weet gij niet dat ik met hem altijd Overwinnaar zal zijn? Zegt Zijn woord niet: „Want Hij zal Zijne engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uwe wegen!”

Pater de Clercy heeft mij zeer bevreesd gemaakt over u. Ik heb bemerkt dat hij u haat en wellicht een valstrik zal spannen. Wat mij het meest bedroeft is dat uwe moeder zich door hem laat bepraten om te veel bijzonderheden u aangaande aan hem mede te deelen.

Bij die woorden liet Valentin mijn hand los en zeide ontroerd:

Als gij het nuttig acht, gravin Irene, om mij de woorden van den pater te vertellen, zoo doe het. Ik weet wellicht beter welke houding ik met het oog op mijn handelwijze moet aannemen. Ik weet dat ik van gevaren omringd ben!

Met groote openhartigheid deelde ik

hem de woorden van den pater mede, daarop dankte Valentin mij en zeide:

Gij hebt goed gedaan door mij deze dingen te zeggen, want langen tijd reeds wist ik dat men mij verdacht van afval.

Met een droeven glimlach vervolgde hij:

Onze Heer Jezus werd door de Joden beschuldigd door Beëlzebul, den overste der duivelen, de duivelen uit te werpen. Ik, die zijn discipel ben, mag geen beteren naam hebben, maar moet mij ook tevreden stellen met hunne schandelijke en dwaze gezegden. Laat hen begaan! Zoo God voor mij is, wie zal tegen mij zijn?

Vanwaar hebt gij zulk een wonderbaarlijke kalmte en overgave graaf Valentin? Men zou bijna zeggen dat een bovennatuurlijke macht u beschermt en u de woorden ingeeft. Sedert onze wandeling in het park herhaal ik telkens uw wonderlijke woorden, die mijn hart in geheel andere verhouding gebracht hebben tegenover God. Ik heb geleerd eenvoudig te bidden, zooals gij mij bevelen hebt en ik gevoel dat God mij hoort.

Bij deze woorden blonk een straal van ongekend geluk op zijn nobel gelaat, in zijn borstzak tastende zeide hij:

Aan handen gelijk de uwe durf ik mijn schat, het kompas van mijn leven, toe te vertrouwen. Zie, gravin Irene, hier is het boek bij uitnemendheid, dat mij de parel van groote waarde heeft doen ontdekken, het Nieuwe Testament, dat thans in Frankrijk verboden is en dat eertijds de bisschop van Meaux in geheel zijn diocese verspreid had. Verberg het en lees het in het verborgen. Moge het ook voor u worden de altijd springende fontein, waaruit uw geloof wordt gesterkt. Moge de God der liefde, Dien ik reeds twintig jaar dien, voor u ook de liefdevolle Vader worden, Dien

ik heb leeren liefhebben en tot Wien ik bid in den naam Zijns Zoons!

Indien gij het echter noodig hebt, merkte ik schuchter op, mag ik het dan uit uw hand aannemen?

Ik heb thuis nog een Latijnschen bijbel den Vulgata. Daarin zal ik dezelfde schatten ontdekken. Behoud dit boek dat ik u geef, gedenk Valentin in uwe gebeden gelijk ik uwer in de mijne zal gedenken. Vaarwel, gravin, ik ga. Verberg dit boek en wees op uwe hoede voor de priesters.

12 Januari 1681. Er wordt het een of ander plan gesmeed. Mijne moeder spreekt niet meer over Rillières. Deze edele familie brengt ons geen bezoeken meer. Mijn hart krimpt in een, ik zoek te weten te komen wat toch de oorzaak is dier verkoeling. Ik heb den indruk dat de pater niet onkundig in deze zaak is, want hij mijdt mij, en als ik met hem spreek ontwijken zijne oogen de mijne, zijne onrustige oogen voorspellen weinig goeds. Mijn eenige troost vind ik in de bron die ik bezit. Ik heb het evangelie van Johannes doorgelezen en begin nu met de Handelingen der Apostelen.

17 Januari. Toen ik in het park wandelde bemerkte ik graaf Victor. Hij groette mij zwijgend, ik bemerkte dat zijne houding ietwat stijf was. Vastberaden ben ik naar hem toegestapt om hem te vragen hoe het met zijn familie ging; nadat hij mij langen tijd had aangezien, zeide hij:

Deze laatste dagen waren voor ons zeer droevige. Weet gij het niet?

Bij mijn ontkenning, fluisterde hij den vinger op de lippen:

Mijn zoon Valentin is verleden Dinsdag het slachtoffer van een verraderlijken overval geweest. Gemaskerde lieden wierpen zich op hem en

verwonden hem ernstig. Zonder den dapperen Méro zou het stellig met hem gedaan zijn geweest.

Zijne stem beefde van ontroering. Ik zag hoezeer hij zijn oudsten zoon liefhad, en op een bewogen toon vroeg ik hem:

Is het leven van uw zoon in gevaar? Kunt u zijn volkomen herstel verwachten?

Mijn hart bonsde, ik vreesde een ongunstig antwoord.

Sedert dezen morgen hebben wij goeden moed, daar de koorts gedaald is. Bovendien is een zijner vrienden, een geneesheer, steeds bij hem. Deze beweert dat Valentin wellicht reeds over veertien dagen zal kunnen opstaan. Bidt God, Gravin, dat er beterschap intrede en mijn zoon ons worde teruggegeven. Hij reikte mij de hand en keerde haastig huiswaarts.

1 Februari. Men verzekert mij dat graaf des Rillières hersteld is en dat zijne familie zijn terugkeer tot het leven feestelijk viert. Gravin Adelaïde, zijne moeder, is somber en verstrooid, want haar oudste zoon baart haar zorg. Zij voorziet nog meer gevaren voor hem zoolang hij niet in een goed blaadje bij de priesters staat. Pater de Clercy heeft dit aan mijn moeder verteld.

12 Februari. Wij ontvingen de kennisgeving van het aanstaand huwelijk tusschen graaf Frans des Rillières met een rijke erfdochter uit Bordeaux. De plechtigheid zal onder veel staatsie plaats hebben op het kasteel Rillières, ook mijne familie is tegen dien dag uitgenoodigd. Gravin Adelaïde is onuitputtelijk in hare loftuigen op de bruid, die even rijk als goed Katholiek is. Ik denk dien dag mijn blauwe kled te dragen, daar dit, zooals ik bemerkte, den goeden dokter dien ik sinds kerst-

mis niet meer gezien had, zeer behaagde. Ik verlang hem te zien en zijn liefelijk stemgeluid te hooren.

2 Maart. Gister was ik te Rillières om de huwelijksplechtigheid bij te wonen. Welk een weelde en praal! Priester Boivin gebruikte al zijn welsprekendheid om het voorrecht te doen uitkomen van eene ziel die zich laat leiden door hare geestelijke raadgevers en die schuilt in de armen der Allerheiligste Roomsche Kerk. Mijn blik kruiste dien van den dokter en ik begreep hoe hij zeggen wilde: „Het is beter te schuilen bij den goeden Herder, die al Zijne schapen bij name kent en te gehoorzamen aan Gods woord in plaats van aan blinde leidlieden.”

Tijdens den maaltijd konden wij enkele niets beduidende woorden wisselen; zijne houding was zeer op een afstand. Hij gevoelde, evenals ik, dat wij niet op veilig gebied waren en dat voorzichtigheid een eerste vereischte was.

Toen wij in het park wandelden vond hij gelegenheid mij te naderen en konden wij een groot half uur met elkaar doorbrengen, waarin wij veel spraken over den aanslag op hem gedaan. Hij vertelde mij dat hij een door de priesters gesmeed complot tegen hem ontdekt had, en dat zijn vriend hem den raad had gegeven Lyon voor een tijd te verlaten om in Parijs zich te verbinden aan een bekend hospitaal, waar een kundig geneesheer gevraagd werd.

Vooraf ben ik hiertoe besloten, nu ik dezen morgen mijn braven Méro vergiftigd voor mijn kamerdeur vond liggen, en toen ik gisteravond uit mijn waterglas wilde drinken, proefde ik zoo'n vreemden smaak dat ik het terstond uitspuwde. Het was mijn geluk, want toen ik het daarna onderzocht,

vond ik een zeer snelwerkend vergif, dat bij de Spanjaarden in gebruik is.

Gravin Irene, zeide hij met ontroerde stem tot mij, zal ik indien God mij het leven laat, over een jaar nog dezelfde vriendin in u vinden als thans, hetzelfde naar de evangelische leer begeerige hart? Zijn uiterst teedere blik zocht den mijnen, zijne hand vatte de mijne en hield haar langen tijd vast. Kunt gij er aan twijfelen? vroeg ik met moeite mijne tranen bedwingende?

Wees dan, sprak hij met een gloed als ik niet in hem veronderstelde, gezegend, dierbaar kind! Die eenvoudige woorden zullen mij tot steun en troost zijn gedurende mijn verblijf te Parijs, want ik beken u openlijk dat ik zoo God mijne begeerte goedkeurt, geen andere vrouw verlang dan u! Ik heb u lief! Na God is mijn liefde aan u gewijd. Mag ik hopen dat ook gij mij liefhebt? Jagen mijn meerdere twintig jaren u geen schrik aan?

Ik geloof dat mijn blik welsprekender was dan mijne woorden, want hij sloot mij in zijne armen en drukte zijn eerste verlovingskus op mijn voorhoofd.

Bij eene kronkeling van het pad bevonden wij ons weer te midden van een schitterend gezelschap, dat niets van ons onderhoud gemerkt had. De dag eindigde voor mij met een heerlijk geheim in het hart. Hoe is het mogelijk, vroeg ik mij af, dat op zulk een dag weer een morgen volgt.

8 Maart. Mijn eenige vriend is vertrokken. Ik gevoel al het gewicht dezer scheiding, en nauwelijks kan ik mijn verdriet verbergen. Gelukkig troost mij het gedurig lezen in mijn bijbel. Mijne ziel heeft behoefte verkwikt te worden aan de stroomen des levenden waters in Christus ontspringende. Hij is het